

Český svaz
ochránců přírody

Výroční zpráva 2019

Obsah

Kdo jsme	1
Členové, základní organizace a jejich aktivity	2
Vedení ČSOP	6
Ochrana biodiverzity	12
Naše mokřady	17
Oživení starých odrůd	17
Pozemkové spolky	20
Veřejná sbírka Místo pro přírodu	26
Zahraniční spolupráce	28
LIFEorchids	28
RESIFARMS (program Erasmus+)	29
Národní síť záchranných stanic	30
Veřejná sbírka Zvíře v nouzi	35
Ekologická výchova a další aktivity	36
Ekocentra ČSOP	37
Práce s dětmi a mládeží	39
Zlatý list	41
Ekologická olympiáda	41
NET4GAS Blíž přírodě	42
Uklidme svět, uklidme Česko!	44
Živá zahrada	46
Setkání s přírodou	47
Spolková činnost	48
Setkání členů a přátel ČSOP	49
40 let ČSOP	50
Zelená karta	51
Krása našeho domova	51
Poděkování	52
Hospodaření ČSOP v roce 2019	56
Rozvaha k 31. 12. 2019	57
Výkaz zisku a ztráty ke dni 31. 12. 2019	59
Summary, Zusammenfassung	62

Kdo jsme

Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je spolek, jehož členy spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí. Naším posláním je ochrana a obnova přírody a krajiny, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Vznikli jsme v září roku 1979, takže v roce, o kterém pojednává tato výroční zpráva, jsme oslavili už 40. narozeniny.

Naše činnost je rozmanitá, jedno má však společné – odehrává se především v terénu. Pečujeme o přírodně zajímavá území a představujeme je veřejnosti, provádíme přírodovědné průzkumy a mapování, prostřednictvím stovek místních projektů se snažíme o zachování druhového bohatství živočichů a rostlin nejen na území České republiky. Nedílnou součástí našeho života je výchovná práce s dětmi a mládeží. Vzděláváme ale i dospělou veřejnost. V záchranných stanicích pečujeme o zraněné a jinak handicapované živočichy a snažíme se je vrátit do přírody. Účinně chráníme přírodu tím, že se aktivně účastníme rozhodování ve správních řízeních. Podílíme se i na ochraně kulturních památek a vyvíjíme celou řadu dalších aktivit. Nemalé finanční prostředky, které na uvedené činnosti seženeme, poskytujeme i jiným neziskovým organizacím.

Od většiny obdobně zaměřených organizací se odlišujeme tím, že těžištěm naší činnosti je práce dobrovolníků sdružených ve třech stovkách základních organizací, které mají vlastní právní osobnost. Jsme členy IUCN (Světového svazu ochrany přírody) a Českého národního komitétu UNEP (Programu OSN pro životní prostředí).

Tato výroční zpráva popisuje pouze aktivity, které ČSOP v roce 2019 koordinoval celorepublikově. Nezahrnuje informace o pestré činnosti našich základních organizací a dalších organizačních složek ani aktivity regionálního či místního významu.

Členové, základní organizace a jejich aktivity

Máme mezi sebou profesionální odborníky, zkušené dobrovolníky, ale hlavně nadšence, kteří prostě „jen“ chtějí udělat něco dobrého pro přírodu.

V roce 2019 jsme řádně zaregistrovali **312** základních organizací (ZO) s celkem **5 346** členy (bez MOP), z toho bylo 9 organizací nových. V kolektivech Mladých ochránců přírody (MOP) působilo **1 579** registrovaných členů. Individuálních členů (členů registrovaných přímo u ústředí ČSOP) bylo celkem **665**, z toho **88** nových. **Český svaz ochránců přírody v roce 2019 registroval celkem 7 590 členů ČSOP.** Dalších **7** spřátelených organizací se u nás registrovalo v rámci kolektivního členství.

Naše základní organizace jsou po celém území ČR rovnoměrně rozmístěné, v Čechách jich je **190**, na Moravě a Slezsku **122**. Nejvíce, **52** jich je ve Středočeském kraji, nejméně, **8** v kraji Karlovarském.

Rozmanitou činnost ČSOP ilustruje následující tabulka, která uvádí nejčastější aktivity a počty základních organizací, které se jimi v roce 2019 zabývaly.

Péče o krajinu a památky

Údržba maloplošných chráněných území	150
Údržba ekologicky významných nechráněných území	149
Zřizování a údržba územních systémů ekologické stability	40
Údržba zeleně	158
Péče o kulturní památky	40
Okrašlovací činnost	89

Druhá ochrana

Programy ochrany biodiverzity	134
Provádění přírodovědných výzkumů	116
Péče o handicapované živočichy	43
Záchranné chovy	12
Záchranné transfery	2

Ochrana životního prostředí

Ochrana vod	92
Ochrana ovzduší	31
Problematika těžby nerostů a hornin	26
Problematika odpadů	45
Lesní hospodaření	55
Problematika dopravy	46

Zemědělství	66
Energetické úspory	21
Účast v EIA	11
Účast ve správních řízeních	67

Environmentální výchova

Systematická práce s kolektivem dětí a mládeže	75
Pořádání táborových pobytů v přírodě	75
Působení na neorganizované děti a mládež	153
Systematická práce s dětmi členů ZO	83
Pořádání kurzů, školení, seminářů v oblasti EVVO	68
Pořádání veřejně přístupných akcí a kampaní	191
Den Země	117
Uklidíme svět!	124
Provoz ekocentra, poradenského centra, infocentra	76
Provoz naučné stezky	103
Vydávání periodik	19
Vydávání ostatních/ neperiodických tiskovin	78

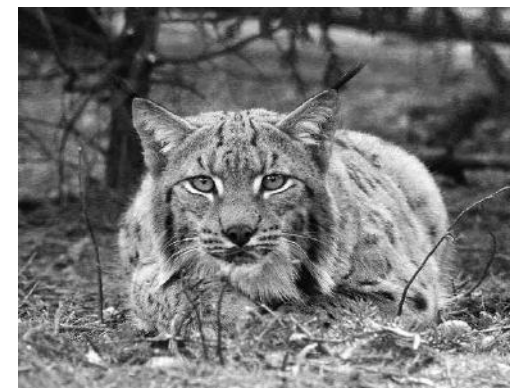
Ochrana společenských zvířat

Provoz útulku pro společenská zvířata	5
Ochrana zvířat proti týrání	8

Zpracováno dle údajů poskytnutých základními organizacemi během každoročních registrací.

V následující tabulce naleznete **počty základních organizací (ZO) a členů** v jednotlivých krajích České republiky v roce 2019.

	počet ZO	členů v ZO	z toho členů v MOP	členů při ÚVR	celkem členů
Hl. m. Praha	29	829	275	176	1 005
Jihočeský kraj	16	343	103	39	382
Jihomoravský kraj	30	501	24	80	581
Karlovarský kraj	8	212	33	10	222
Kraj Vysočina	15	382	123	27	409
Královéhradecký kraj	14	245	46	39	284
Liberecký kraj	18	443	127	31	474
Moravskoslezský kraj	29	537	72	41	578
Olomoucký kraj	19	385	54	25	410
Pardubický kraj	21	393	92	18	411
Plzeňský kraj	17	538	170	29	567
Středočeský kraj	52	1328	292	91	1 419
Ústecký kraj	15	333	90	25	358
Zlínský kraj	29	456	78	29	485
Cizina				5	5
CELKEM	312	6 925	1 579	665	7 590

Vedení ČSOP

V roce 2019 pracovalo vedení ČSOP v tomto složení:

Předseda ČSOP

Libor Ambrozek (ZO ČSOP Kyjov)

Výkonný místopředseda ČSOP

Karel Kříž (ZO ČSOP Vlašim)

Ústřední výkonná rada ČSOP

Josef Cach (ZO ČSOP – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasička“)

Karel Ferschmann (ZO ČSOP Radnice)

Yvonna Gaillyová (ZO ČSOP Veronica)

Daniel Horáček (36/02 ZO ČSOP při Správě CHKO Jizerské hory)

Jakub Hromas (ZO ČSOP Šumava)

Jiří Janál (ZO ČSOP Via Hulín)

Petr Janeček (ZO ČSOP 11/11 Zvoneček)

Luděk Kostelník (ZO ČSOP – Odry 70/13)

Jiří Kučera (ZO ČSOP 11/02. Hostivice)

Milan Maršálek (01/14 ZO ČSOP „Natura quo vadis?“)

Milan Oppa (ZO ČSOP – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasička“)

Petr Orel (ZO ČSOP Nový Jičín 70/02)

Petr Pelikán (ZO ČSOP Spálené Poříčí)

Ivana Pirná (ZO ČSOP Vodolensis)

Jaroslav Podhorný (ZO ČSOP Hořepník)

Jiří Rous (ZO ČSOP Teplice – Fergunna)

Václav Somol (13/18 ZO ČSOP Silvatica)

Petra Steidlová (Český svaz ochránců přírody Morava)

Jan Svoboda (ZO ČSOP 30/02 Chodov)

Daniel Šatra (ZO ČSOP Kulíšek)

Libor Tandler (ZO ČSOP Oriolus)

Lukáš Tůma (12/12 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody „Střední Brdy“)

Vlastislav Vlačíha (ZO ČSOP 38/02 Launensia)

Jozef Zetěk (ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice)

Petra Zíková (ZO ČSOP Křižánky – Jičín)

Předsedkyně Ústřední kontrolní a revizní komise ČSOP

Marie Cachová (ZO ČSOP – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasička“)

Ústřední kontrolní a revizní komise

Radovan Cáder (ZO ČSOP Vlašim)

Jitka Říhová (ZO ČSOP Bílé Karpaty)

Předsedové odborných komisí

Komise ochrany přírody: **Jakub Hromas**

Komise ekologické výchovy: **Jozef Zetěk**

Rada Národního pozemkového spolku: **Vlastislav Vlačíha**

Rada Národní sítě záchranných stanic: **Petr Orel**

Předsednictvo ÚVR ČSOP

Sedmičlenné předsednictvo je vždy tvořené předsedou ČSOP, výkonným místopředsedou ČSOP a dále pak členy zvolenými z řad členů ÚVR ČSOP: **Yvonna Gaillyová, Jakub Hromas, Jiří Kučera, Petr Orel, Petr Pelikán.**

Kancelář ČSOP

Ústřední výkonná rada si pro profesionální zajištění základních činností ČSOP zřizuje svou Kancelář. Ta v roce 2019 pracovala v následujícím složení:

Petr Stýblo – ředitel Kanceláře, fundraiser, koordinátor PR a programu Živá zahrada

Stanislava Bartošová – zástupkyně ředitele Kanceláře pro členskou základnu, administrativní a personální zajištění Kanceláře a servis pro ÚVR

Jan Moravec – zástupce ředitele Kanceláře pro odborné programy, koordinátor projektu LIFE, programu pozemkových spolků a kampaně Místo pro přírodu, šéfredaktor časopisu Krása našeho domova

Kateřina Adámková – koordinátorka Ekocenter ČSOP, programu Blíž přírodě a kampaně Setkání s přírodou

Kateřina Burešová – administrátorka kampaně Uklidme svět, uklidme Česko a projektu LIFE

Radek Janoušek – zodpovědný za propagaci kampaně Uklidme svět, uklidme Česko

Martina Kišelová – koordinátorka obou veřejných sbírek a práce s dárci

Miroslav Kubásek – zodpovědný za web kampaně Uklidme svět, uklidme Česko

Kateřina Landová – koordinátorka kampaně Uklidme svět, uklidme Česko

Martin Lípa – koordinátor programu Oživení starých odrůd

Jana Michálková – (do února) administrátorka členské základny

Zdeňka Nezmeškalová – koordinátorka programu Národní síť záchranných stanic a kampaně Zvíře v nouzi

Kateřina Paličková – (od 14. ledna) zodpovědná za práci s členskou základnou ČSOP, registraci článků ČSOP a program Zelená karta

Kateřina Štrossová – (od září) administrátorka programu Oživení starých odrůd

Martin Třešňák – koordinátor Národního programu Ochrana biodiverzity a programu Naše mokřady

Eva Vadászová – administrátorka programu pozemkových spolků

Čestná rada ČSOP

Čestná rada ČSOP pomáhá rozvíjet, propagovat a prosazovat činnost a zájmy ČSOP.

V roce 2019 pracovala v tomto složení:

prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. (předseda)

prof. Ing. Jan Jeník, CSc., prof. RNDr. Pavel Kindlmann, DrSc., Čestmír Klos, Ing. Vojtěch Kodet, RNDr. Jiří Kulich, RNDr. Jan Květ, CSc., RNDr. Ladislav Miko, Ph.D., JUDr. Svatomír Mlčoch, Ing. Jiří Oliva, RNDr. František Pelc, Ing. Pavel Pešout, Ing. Stanislav Rampas, RNDr. Jitka Seitlová, PhDr. Vladimír Špidla, Ing. Jaroslav Ungerman, CSc., Ing. František Urban

LEGISLATIVA

V roce 2019 byla výkonnými i zákonodárnými orgány státu projednávána řada zákonů a jiných norem, majících zásadní vliv na naši přírodu a životní prostředí. Český svaz ochránců přírody se snažil tyto procesy hlídat, podával připomínky, jednal s politiky, problémy medializoval, a to často i ve spolupráci s dalšími subjekty.

Šlo především o **tyto právní normy**:

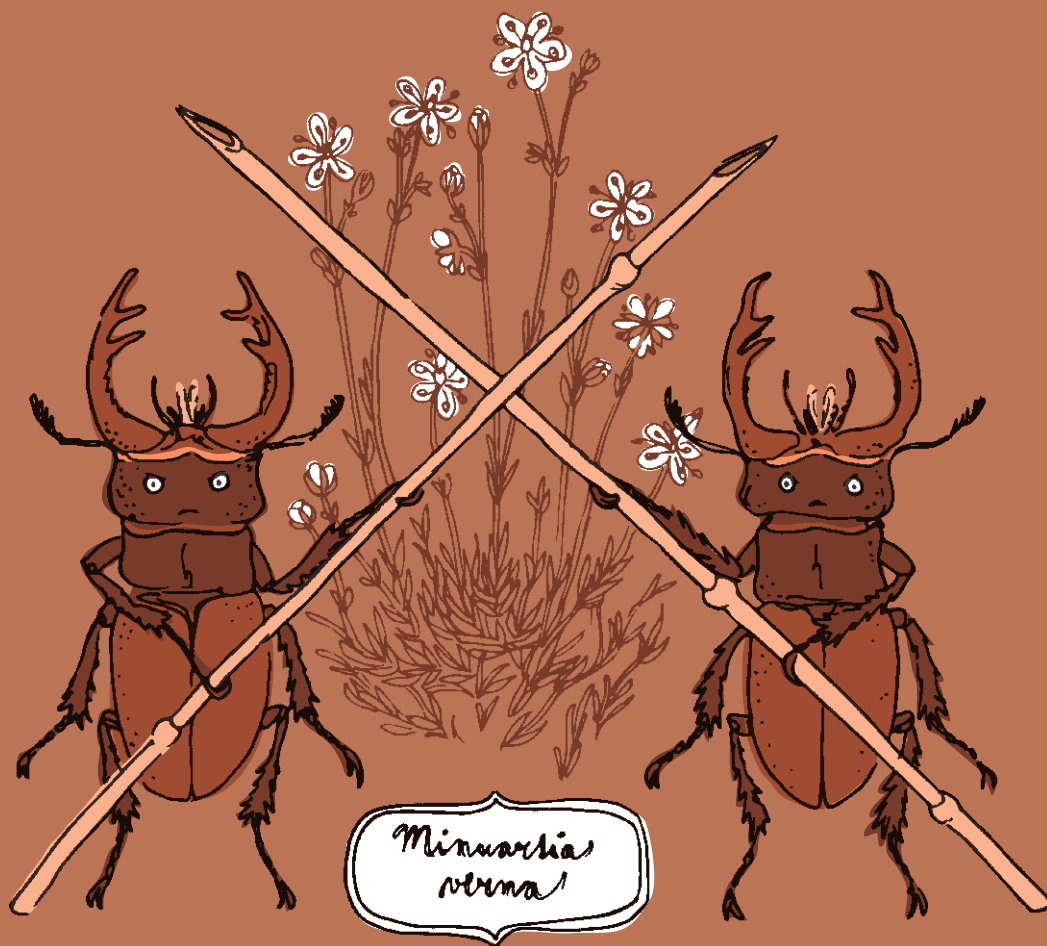
- rekodifikace stavebního práva
- tzv. invazivní novela zákona o ochraně přírody a krajiny
- novela zákona o drahách (kácení podél železničních tratí)

Na úrovni **podzákoných norem, vládních nařízení** a dalších **obdobných předpisů** vyvíjel ČSOP na celostátní úrovni aktivitu v **těchto kauzách**:

- plošná aplikace rodenticidu Stutox II proti hrabošům
- tzv. protierozní vyhláška
- změny vyhlášky o ochraně dřevin rostoucích mimo les
- změna vyhlášky stanovující podmínky pro získání osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata
- plánované jezy na Labi
- kanál DOL
- používání zábavní pyrotechniky
- příprava nové Společné zemědělské politiky, zejména její lesnická část

Ochrana biodiverzity

Zachování a obnova druhové rozmanitosti, péče o cenné biotopy či podpora ohrožených druhů rostlin a živočichů patří mezi základní poslání našeho Svazu. Z velké části tyto aktivity zastřešujeme Národním programem Ochrana biodiverzity. Jádrem tohoto programu je tradiční otevřené výběrové řízení na podporu drobných lokálních a regionálních projektů v ochraně biodiverzity. 95 organizačních článků ČSOP a dalších nevládních organizací přihlásilo v roce 2019 do tohoto řízení celkem 237 projektů. Projekty posoudila a zhodnotila Komise ochrany přírody ČSOP společně s odbornými garanty jmenovanými pro jednotlivé podprogramy.

Vybraných **201 projektů (84 organizací)** jsme následně podpořili částkou přesahující **4 000 000 Kč**.

Podpořené projekty se týkaly následujících **7 oborů činností**:

- Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených
- Monitoring/podrobné mapování určité lokality
- Praktická opatření k zachování / obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin
- Praktická opatření vedoucí k podpoře jednotlivých druhů či skupin živočichů
- Příprava sadbového materiálu a výsadby a péče o ohrožené druhy dřevin, včetně starých odrůd ovocných dřevin, tvorba regionálních lučních směsí
- Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi její ochrany a podpory
- Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany

Podpořené projekty byly například zaměřeny na mapování výskytu orchidejí, vzácnějších druhů ptáků, obojživelníků nebo starých krajových odrůd ovocných dřevin. Kromě mapování, které přináší cenné informace pro ochranu přírody, byly realizovány rozmanité podpůrné činnosti určené pro vybrané druhy rostlin a živočichů. Byly tak například čištěny, opravovány a nově instalovány hnízdní podložky a budky pro dravé či zpěvné ptáky, sovy, čápy či netopýry. V období tahu obojživelníků se podařilo zabezpečit řadu úseků silnic a přenést přes ně tisíce jedinců, pro plazy byla budována líhniště atd. Důležitou součástí programu je také osvětová a propagační činnost. V rámci ní proběhly exkurze pro veřejnost na přírodně cenné lokality a vznikla řada nových publikací.

Realizaci programu Ochrana biodiverzity podpořily Ministerstvo životního prostředí částkou 3 000 000 Kč (rozhodnutí č. 2/19), Lesy České republiky, s. p., generální partner programu částkou 900 000 Kč a Nadace Ivana Dejmalu částkou 150 000 Kč. Aktivity týkající se záchrany starých odrůd ovocných stromů v rámci tohoto programu pak podpořilo Ministerstvo zemědělství celkovou částkou 1 420 320 Kč (rozhodnutí č. 12/2019, 14/2019, 4331/2019-18140Kd a 4331/2019-18140Kd).

Typy a počty podpořených projektů:

činnost	počet projektů	podpora Kč
Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených	36	592 361
Monitoring/podrobné mapování určité lokality	23	390 703
Praktická opatření k zachování/obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin	42	1 146 243
Praktická opatření vedoucí k podpoře jednotlivých druhů či skupin živočichů	41	741 255
Příprava sadbového materiálu a výsadby a péče o ohrožené druhy dřevin, včetně starých odrůd ovocných dřevin, tvorba regionálních lučních směsí	19	417 172
Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi její ochrany a podpory	20	295 765
Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany	16	630 523
Garantské koordinační projekty	4	207 500
Celkem projektů	201	4 421 522

Hodnocení projektů a odborné zázemí programu Ochrana biodiverzity zajišťovali garanti jednotlivých oborů:

obor	odborný garant	obor	odborný garant
motýli	Libor Dvořák	netopýři	Daniel Horáček
vážky	Martin Waldhauser	velké šelmy	Barbora Krchňáková Telnarová
čmeláci, včely	Miroslav Pavelka	lesní byliny	Václav Somol
lesní hmyz	Ivan Horčíčko	ohrožené a chráněné nelesní byliny	Petr Karlík
hmyz	Filip Trnka	invazní druhy rostlin	Květa Morávková
raci a vodní ekosystémy	Miloš Holzer	ohrožené druhy dřevin	Karel Kříž
ryby a kruhoústí	Lubomír Hanel	krajové odrůdy ovocných dřevin	Martin Lída
obojživelníci a mokřadní ekosystémy	Jaromír Maštera	houby	Jiří Polčák
plazi	Blanka Mikátová	biodiverzita okolí lidských sídel	Petr Stýblo
ptáci zemědělské krajiny	Daniel Křenek	management lokalit soustavy Natura 2000	Martin Dušek
dravci a sovy	Libor Opluštil	propagace ochrany biodiverzity	Petr Stýblo
ledňáček a skorec	Pavel Čech		
čápi a ostatní brodiví	Stanislav Chvapil		
budky pro zpěvné ptáky	Martin Třešňák		
ptáci, doupné stromy	Jaroslav Koleček		

NAŠE MOKŘADY

Smyslem této kampaně je mapování drobných, nenápadných mokřadů. V krajině jsou jich tisíce, mají obrovský význam pro biodiverzitu i pro retenční schopnost krajiny, ale odborná veřejnost o nich mnohdy prakticky neví. Mokřadům tak hrozí odvodnění, rozorání či zavezení skládkou. Cílem kampaně je rovněž osvěta veřejnosti o významu a ochraně mizejících mokřadů. Mokřady může prostřednictvím webového formuláře na webové stránce **nasemokrady.cz** zaevidovat každý. Informace o nich jsou následně validovány a posléze předávány státním orgánům ochrany přírody. Do konce roku 2019 se nám podařilo získat informace o **485 mokřadech**, přičemž cca **70 %** z nich je dle veřejnosti ohroženo lidskými aktivitami. Více informací o kampani a možnostech zapojit se do mapování neznámých mokřadů naleznete na webových stránkách **nasemokrady.cz**.

OŽIVENÍ STARÝCH ODRŮD OVOCNÝCH DŘEVIN

Záchrana starých a krajových odrůd ovocných dřevin je jednou z tradičních aktivit ČSOP. Po mnoho let byla jedním z podprogramů v Ochráně biodiverzity. V posledních letech však ČSOP aktivity spojené se záchranou starých odrůd významně posílil. Definoval základní postupy, vytvořil metodiky, později i samostatný web s databázemi starých odrůd a genofondových ploch **www.stareodrudy.cz**. Na tomto webu je shromážděna i všechna **dostupná literatura** ke starým odrůdám u nás. Program byl úspěšně prezentován i na celostátní výstavě **Flóra Olomouc** jako **Zemská výstava starých odrůd ovoce**. ČSOP pokračoval také v pořádání **samostatných výstav ovoce starých odrůd v Praze**. V roce 2019 proběhlo celkem **5 výstav třešní, slivoní, meruněk, hrušek a jablek**. Kromě toho ČSOP představil staré odrůdy ovoce v rámci mezinárodní výstavy **EUROPOM** v Belgii a také v **Bad Muscau** v Sasku.

ČSOP od roku 2011 eviduje a spravuje síť **genofondových ploch**. Zavedením genofondových ploch do centrální databáze dostupné na www.stareodrudy.cz/genofondove-plochy vzniká podklad pro veřejný registr míst, kde se lze seznámit s vlastnostmi odrůd záchraných sortimentů a zajímavých mapových nálezů z území celé ČR. Síť genofondových ploch chce být **účinným doplňkem Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiverzity** (dále jen NP GZR). Svoji pozici vidí především v zálohování genofondových kolekcí státního programu a představování odrůd veřejnosti.

V roce 2019 byla ustanovena Rada databáze genofondových ploch, jejíž fungování ČSOP zajišťuje. Rada mj. stanoví ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR zařazení genofondových ploch do příslušných kategorií. Nejvyšší kategorii genofondových ploch, které vyhovují standardu SPPK C 02 006 Zakládání a péče o genofondové plochy ovocných dřevin vydaného v roce 2018 AOPK ČR, splnilo v roce 2019 těchto 6 genofondových ploch:

1. **Nedvězí 1** – k.ú. Dražejov u Dubé
2. **Stará pražská** – k.ú. Karlovy Vary
3. **Cihelny** – k.ú. Cihelny
4. **Sad z roku 2010** – k.ú. Kostelní Bříza
5. **Sad z roku 2011** – k.ú. Kostelní Bříza
6. **Genofondový sad ovocných stromů Hlučínska** – k.ú. Vřesina u Opavy

Program Oživení starých odrůd kromě **Ministerstva životního prostředí (Národní program Ochrana biodiverzity 2019)** v roce 2019 významně podpořilo i **Ministerstvo zemědělství**. V rámci podpory NNO byl podpořen projekt Oživení starých odrůd – rozhodnutím č. 13/2019 v částce **640 000 Kč**, projekt Staré ovocné odrůdy a veřejnost – rozhodnutím č. 14/2019 v částce **510 000 Kč**, a dále byly podpořeny projekty z národních dotací MZE

v rámci titulu 9.A.b.1 Poradenství v oboru starých odrůd ovocných dřevin – rozhodnutím č. 4331/19 v částce **216 320 Kč** a v rámci titulu 9.A.b.2 projekt Presentace zpracování starých ovocných odrůd na Zemské výstavě ovocných odrůd v roce 2019 – rozhodnutím č. 4361/19 v částce **54 000 Kč**).

Na aktivity programu Oživení starých odrůd také významně přispívá **MHMP**. V roce 2019 byl dokončen dvouletý projekt **Staré odrůdy ovocných stromů pro Prahu**, podpořený částkou **350 000 Kč**. Kromě toho byl v roce 2019 zahájen další projekt **Ovocné stromy v Praze**, podpořený ve výši **380 000 Kč**. Tento dvouletý projekt bude probíhat ještě v příštím roce. Nově byla navázána spolupráce s **Nadačním fondem Sberbank CZ**, který se stal **generálním partnerem programu Oživení starých odrůd**.

Pozemkové spolky

Myšlenka pozemkových spolků stojí na předpokladu, že nejlépe může cenné lokality či objekty ochránit rozumný vlastník. Nevládní organizace proto s vlastníky uzavírají dlouhodobé smlouvy o spolupráci, cenné lokality si pronajímají, anebo se přímo jejich vlastníky stávají. Tento způsob ochrany přírodního a kulturního dědictví je ve světě velmi rozšířen. U nás má sice také starou tradici, bohužel však násilně přerušenu. Novodobá historie se tak datuje od poloviny 90. let. Český svaz ochránců přírody na sebe převzal úlohu Národního pozemkového spolku – tedy koordinátora a zastřešovatele celého hnutí pozemkových spolků. Od roku 1998 v rámci jednoho ze svých národních programů pozemkové spolky podporujeme, pozemkospolkové myšlenky propagujeme a zároveň dohlížíme na zachování důvěryhodnosti pozemkospolkového hnutí v očích veřejnosti.

V čele programu stojí Rada národního pozemkového spolku.

V roce 2019 pracovala v tomto složení:

Pavel Bureš (Národní památkový ústav)

Karel Kříž (ÚVR ČSOP)

Miroslav Janík (Pozemkový spolek KOSENKA)

Martin Kludys (Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka)

Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria)

Jaromír Maštera (Pozemkový spolek Mokřady)

Jiří Rous (ÚVR ČSOP)

Barbora Čepelová (AOPK) – od dubna

Jitka Říhová (Pozemkový spolek Čertoryje)

Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí)

Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s. p.)

Vlastislav Vlačiča – předseda Rady NPS (Pozemkový spolek Launensia)

Program je otevřený, jsou do něj tedy zapojené i neziskové subjekty mimo ČSOP.

Aktuální informace o hnutí pozemkových spolků, potřebné kontakty i veškeré dokumenty včetně podrobných zpráv o pozemkospolkovém dění najdou zájemci na webových stránkách <http://pozemkovespolky.csop.cz>. Zde uvádíme pouze nejzákladnější informace.

AKREDITACE

Jednou ze stěžejních činností programu je akreditace pozemkových spolků. V našem právním řádu není pojem pozemkového spolku ošetřen. Akreditace se proto snaží zabránit jeho zneužití. Akreditace je pro pozemkový spolek osvědčením, že splňuje všechna určená kritéria (existence dlouhodobých práv k pozemku, hospodaření na pozemku v zájmu ochrany přírodního a kulturního dědictví, dodržování etického kodexu pozemkových spolků) a pro jeho partnery zárukou důvěryhodnosti.

V roce 2019 bylo akreditováno **62 pozemkových spolků**.

Pozemkový spolek	Organizace
Pozemkový spolek Asociace Brontosaura	Asociace Brontosaura
Pozemkový spolek Arion	Český svaz ochránců přírody Arion
Pozemkový spolek Berkut	23/02 ZO ČSOP BERKUT
Pozemkový spolek Botič – Rokytka	ZO ČSOP Botič – Rokytka
Pozemkový spolek Buchlovice	ZO ČSOP Buchlovice
Pozemkový spolek Čertoryje	ZO ČSOP Bílé Karpaty
Pozemkový spolek Čmelák	Čmelák – Společnost přátel přírody
Pozemkový spolek Cieszynianka	Český svaz ochránců přírody CIESZYNIANKA
Pozemkový spolek Denemark	Denemark
Pozemkový spolek Domov	ZO ČSOP Jeseník nad Odrou
Pozemkový spolek Fergunna	ZO ČSOP Teplice – FERGUNNA

Pozemkový spolek Gallinago	Pobočka ČSO na Vysočině
Pozemkový spolek Hády	ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády
Pozemkový spolek Hamerský potok	Hamerský potok, z. s.
Pozemkový spolek Hasina	ZO ČSOP Hasina Louny
Pozemkový spolek Huslík	ZO ČSOP Polabí
Pozemkový spolek Chaloupky	ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice
Pozemkový spolek Jílové	Okrašlovací spolek v Jílovém u Prahy
Pozemkový spolek Kladensko	Český svaz ochránců přírody Kladensko
Pozemkový spolek Koniklec	01/71 ZO ČSOP KONIKLEC
Pozemkový spolek KOSENKA pro přírodu, krajinu a památky Valašskoklobucka	ZO ČSOP KOSENKA
Pozemkový spolek Krušnohoří	ZO ČSOP 39/02 Klíny
Pozemkový spolek Květokras	Boskovštejn – místo pro život
Pozemkový spolek Kynšpersko	Český svaz ochránců přírody Kynšpersko
Pozemkový spolek Launensia	ZO ČSOP 38/02 Launensia
Pozemkový spolek Lednice	ZO ČSOP Lednice
Pozemkový spolek Lunaria	Lunaria, z. s.
Pozemkový spolek Meluzína	Ekologické centrum Meluzína – RCAB
Pozemkový spolek Mokřady	Mokřady z. s.
Pozemkový spolek Mokřady a louky Liberecka	ZO ČSOP Armillaria
Pozemkový spolek Morava	Český svaz ochránců přírody Morava

Pozemkový spolek Mravenec	17/01 ZO ČSOP – SEV Mravenec
Pozemkový spolek Natura	ZO ČSOP 43/10 Ekočov
Pozemkový spolek Niva	Pozemkový spolek Niva
Pozemkový spolek Oslava	ZO ČSOP 62/89 Náměštské rybníky
Pozemkový spolek Pálečský statek	Pálečský statek
Pozemkový spolek Pobečví	ZO 74/03 ČSOP Lipník nad Bečvou
Pozemkový spolek Podbeskydí	ZO 68/01 ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem
Pozemkový spolek Pražská pastvina	ZO ČSOP Ekologická servisní organizace
Pozemkový spolek Predmost	Predmostenzis
Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka	ZO ČSOP Vlašim
Pozemkový spolek Prostějovsko	ČSOP – RS Iris
Pozemkový spolek Radnice	ZO ČSOP Radnice
Pozemkový spolek Sagittaria	Sagittaria z. s.
Pozemkový spolek Sázava	ZO ČSOP 06/05 Sázava

Pozemkový spolek Sedmihorské mokřady	ZO ČSOP Bukovina
Pozemkový spolek Severák	Jizersko-ještědský horský spolek
Pozemkový spolek Slavkovského lesa	ZO ČSOP Kladská
Pozemkový spolek Salamandr	ČSOP Salamandr
Pozemkový spolek Sorbus	Sorbus
Pozemkový spolek Sv. Blažej	Cesta z města
Pozemkový spolek Šance pro draha	VAVÁKY
Pozemkový spolek Šumava	ZO ČSOP Šumava
Velkojaroměřský pozemkový spolek	ZO ČSOP JARO Jaroměř
Pozemkový spolek Vespolek	Vespolek, pozemkový spolek
Pozemkový spolek Vladař	ZO ČSOP Alter Meles
Pozemkový spolek Východní Polabí	Český svaz ochránců přírody Smiřice
Pozemkový spolek Zamenis	Spolek Zamenis
Pozemkový spolek Zázmoníky	Sdružení pro venkov
Pozemkový spolek Zvoneček	ZO ČSOP 11/11 Zvoneček
Pozemkový spolek Žabí ráj	Muzeum přírody Český ráj
Pozemkový spolek Ždánický les	ZO ČSOP Ždánický les

INFORMACE A SETKÁVÁNÍ

Průběžné vzdělávání pozemkových spolků, pomoc pozemkovým spolkům s odbornými problémy a vzájemnou výměnu zkušeností a informací mezi pozemkovými spolky považujeme za stěžejní část programu.

Pravidelné Výroční setkání pozemkových spolků s řadou odborných seminářů a s terénní exkurzí se uskutečnilo 5.–6. 4. 2019 na Lesné v Krušných horách.

Stejně jako v předešlých letech, nadále jsme zajišťovali pro všechny akreditované pozemkové spolky bezplatnou právní pomoc při sestavování smluv, majetkových nejasnostech a dalších „pozemkospolkových“ právních problémech, stejně jako hromadné pojištění odpovědnosti za škody způsobené třetími osobám. Dále měly pozemkové spolky možnost pojistit svůj majetek v rámci naší hromadné pojistky. (Obě pojištění se týkají nejen pozemkových spolků, ale i všech pobočných spolků ČSOP.)

FINANČNÍ PODPORA VZNIKU A ROZVOJE POZEMKOVÝCH SPOLKŮ

V rámci otevřeného výběrového řízení na podporu projektů vzniku a rozvoje pozemkových spolků, financovaného tradičně **Ministerstvem životního prostředí**, jsme v roce 2019 podpořili realizaci **34 projektů** částkou **1 400 000 Kč**. Celkově MŽP podpořilo tento program částkou **2 000 000 Kč** (rozhodnutí číslo 1/19).

VEŘEJNÁ SBÍRKA MÍSTO PRO PŘÍRODU

Cílem kampaně Místo pro přírodu je získání finančních prostředků pro výkupy přírodně cenných pozemků, kterým hrozí nebezpečí (vykácení lesa, odvodnění mokřadu, rozorání květnaté louky), a dále pozemků vhodných k „návratu přírody“ (revitalizace vodních toků, výsadby biocenter a biokoridorů). Vedlejším, ovšem neméně důležitým efektem kampaně je také popularizace myšlenky pozemkových spolků a možnosti ochrany přírodního a kulturního dědictví prostřednictvím vlastnických vztahů mezi širokou veřejností.

Současně s centrální sbírkou probíhaly také lokální kampaně „Zachraň les“, organizovaná ZO ČSOP KOSENKA, jejímž cílem je vytvoření „soukromé lesní rezervace“ Ščúrnic v Bílých Karpatech, a „Obnova luk v Pomoraví“, organizovaná ZO ČSOP Bílé Karpaty.

V roce 2019 se nám podařilo ve sbírce vybrat **2 369 819 Kč** a vykoupit **63 pozemků** (vlastnických podílů) o celkové výměře **11,0007 ha**.

Hraničky (nová lokalita) – 5 pozemků (0,7542 ha)

Chválovna (nová lokalita) – 1 pozemek (1,1183 ha)

Kamenec – 1 pozemek (0,4903 ha)

Leskovky (nová lokalita) – 5 pozemků (0,3723 ha)

Sedmihorské mokřady (nová lokalita) – 9 pozemků (1,1821 ha) –

z toho u 1 pozemku podíl 15/319, u 1 pozemku podíl 3/4

Ščúrnic – 3 pozemky (2,2974 ha)

V Lyngu – 17 pozemků (3,0738 ha)

Vlčí (nová lokalita) – 4 pozemky (0,0903 ha)

Vlčí hrdlo – 5 pozemků (0,5356 ha) – z toho u 1 pozemku podíl 1/2

Zázmoniky – 13 pozemků (1,0864 ha) – z toho u 6 pozemků podíl 1/6

Konto veřejné sbírky je **999922/0800**, bližší informace lze nalézt na **www.mistoproprirodu.cz** a na **facebookovém profilu Místo pro přírodu**.

Výkup **Chválovny** a **Sedmihorských mokřadů** byl realizován z daru **Nadačního fondu Veolia**.

ZAHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE

LIFEorchids

Od září roku 2018 spolupracuje Český svaz ochránců přírody na evropském LIFE Nature and Biodiversity projektu s názvem LIFEorchids. Jedná se italský projekt, který je veden **univerzitou v Turíně** a **ČSOP** je spolu s italskou nevládní organizací **LEGAMBIENTE**, **univerzitou v Janově**, **organizací CREA** a dalšími **partnerem projektu**.

Cílem projektu je **zlepšení statusu ochrany kriticky ohrožených orchidejí na vybraných stanovištích v severozápadní Itálii**, konkrétně na území regionálního parku **Portofino** a regionálního parku **Po a Orba**. Plánuje se také přenos výsledků projektu nejen v rámci Itálie, ale i do dalších zemí (Česká republika) a propagace mezi odbornou a laickou veřejností. Projekt je plánován na dobu **5 let**.

ČSOP má v projektu na starosti **propagaci mezi českými i zahraničními odborníky**, **šíření výsledků mezi laickou veřejností**, **výrobu propagačních materiálů pro děti a případný přenos výsledků na lokality v ČR**. I proto, že se **Česká republika řadí mezi země s dlouhou tradicí v činnosti pozemkových spolků**, je zde zájem o přenos českých zkušeností v péči o cenná území na projektové lokality.

Během roku 2019 pracoval ČSOP na sestavování **sítě odborníků**, kteří by se rádi do projektu zapojili. V září 2019 proběhla v Praze **projektová schůzka**, během které měli italské partnery možnost navštívit orchidejové lokality v péči ČSOP a setkat se s dalšími odborníky během prezentace projektu LIFEorchids v **Botanickém ústavu AV ČR v Praze Průhoncích**.

RESIFARMS (program Erasmus+)

ČSOP je **partnerem projektu RESIFARMS** v rámci programu Erasmus+ (vzdělávání dospělých), který začal v září 2019 s dobou trvání do konce února 2022.

Hlavním cílem tohoto projektu je vytvořit **praktické nástroje a know-how pro zemědělce** a další pracovníky starající se o pozemky při **péči o neproduktivní zemědělskou půdu**, s důrazem na **podporu opatření k ochraně přírody**.

Hlavním koordinátorem projektu je **Fundació Privada EMYS** (Španělsko/Katalánsko), dalšími partnery jsou: **Fundatia Adept Transilvania** (Rumunsko), **Xarxa per a la Conservacio de la Natura** (Španělsko/Katalánsko), **Conservatoire des Espaces Naturels du Languedoc Roussillon Association** (Francie) a **Comitato per le Oasi Wwf Dell'area Fiorentina** (Itálie).

V listopadu 2019 se dva zástupci ČSOP účastnili v Katalánsku **prvního mezinárodního pracovního setkání** zástupců organizací zapojených do projektu, které organizoval hlavní koordinátor projektu EMYS.

Národní síť záchranných stanic

Záchrana a pomoc zraněným či jinak handicapovaným volně žijícím zvířatům, ale také osvěta, aby ke zraněním zvířat zaviněným lidmi nedocházelo, to je posláním záchranných stanic. Jejich pracovníci dokážou nejen pomoci zraněnému zvířeti, ale také poradit, jak se zachovat při různých situacích souvisejících s volně žijícími zvířaty, a předat své znalosti a zkušenosti prostřednictvím výchovy a osvěty i těm nejmladším.

Národní síť záchranných stanic, kterou v roce 1998 založil Český svaz ochránců přírody, zajišťuje pomoc volně žijícím zvířatům v nouzi na území celé České republiky. Její součástí bylo v roce 2019 celkem 33 záchranných stanic. Každá ze sdružených stanic spravuje území, na kterém je nalezeným handicapovaným živočichům povinná poskytnout komplexní péči – první pomoc, zajištění veterinárního ošetření, léčbu a rehabilitaci a v ideálním případě vypuštění zpět do volné přírody. Část živočichů, jejichž návrat do přírody již není možný, slouží v expozičních částech stanic k ekologické výchově a osvětě.

V čele programu stojí Rada Národní sítě záchranných stanic.

V roce 2019 pracovala v tomto složení:

Petr Orel (ZS Bartošovice) – předseda Rady NSZS

Luboš Vaněk (ZS Huslík)

Petr Starý (ZS Kladno)

Josef Cach (ZS Pasička)

Karel Makoň (ZS Plzeň)

Karel Kříž (ÚVR ČSOP)

David Fuka (Ministerstvo životního prostředí)

Jiří Kruml (Ministerstvo zemědělství)

Lenka Tomášková (AOPK ČR)

Stanice sdružené v Národní síti záchranných stanic v roce 2019

členská stanice	organizace	působnost
Soos	Městské muzeum Františkovy Lázně	Aš, Cheb, Sokolov
Drosera	Drosera z. s.	Karlovy Vary, Kraslice, Ostrov
Tachov	ZO ČSOP-TOS záchranná stanice v Tachově	Mariánské Lázně, Stříbro, Tachov
Rokycany	ZO ČSOP Rokycany	Beroun, Hořovice, Rokycany
Plzeň	Dobrovolný ekologický spolek – ochrana ptactva	Domažlice, Horšovský Týn, Kralovice, Nýřany, Plzeň
Spálené Poříčí	ZO ČSOP Spálené Poříčí	Blovice, Horažďovice, Klatovy, Nepomuk, Přeštice, Stod, Sušice
Chomutov	Podkrušnohorský zoopark Chomutov	Chomutov, Kadaň, Podbořany
FALCO	Český svaz ochránců přírody ZS Falco	Bílina, Česká Lípa, Děčín, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Nový Bor, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Žatec
Liberec	Centrum pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec – Archa	Frýdlant, Liberec, Jablonec nad Nisou
Kladno	AVES	Kladno, Kralupy nad Vltavou, Mělník, Neratovice, Rakovník, Slaný, Černošice
Praha	Lesy hl. m. Prahy	Hlavní město Praha
Hrachov	Ochrana fauny ČR	Dobříš, Příbram, Sedlčany, Soběslav, Tábor, Votice
Huslík	ZO ČSOP Polabí	Brandýs n. L. – Stará Boleslav, Český Brod, Jičín, Kolín, Lysá nad Labem, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Nymburk, Poděbrady
Vlašim	ZO ČSOP Vlašim	Benešov, Čáslav, Humpolec, Kutná Hora, Pacov, Pelhřimov, Říčany, Vlašim
Makov	ZO 18/02 ČSOP Makov	Blatná, Milevsko, Písek, Strakonice, Vodňany
Rozovy u Temelína	Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou	České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Trhové Sviny, Týn nad Vltavou
Kláštepec u Vimperka	Správa NP a CHKO Šumava	Vimperk, Prachatice, území NP Šumava
Třeboň	Český nadační fond pro vydru	Třeboň
Libštát	ZO ČSOP Křižánky – Jičín	Hořice, Jilemnice, Nová Paka, Semily, Tanvald, Turnov, Železný Brod

Jaroměř	ZO ČSOP JARO Jaroměř	Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hradec Králové, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí
Vrchlabí	Správa NP Krkonoše	Území NP Krkonoše
Pasíčka	ZO ČSOP – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasíčka“	Hlinsko, Holice, Chrudim, Králíky, Litomyšl, Nové Město na Moravě, Pardubice, Polička, Přelouč, Ústí nad Orlicí, Velké Meziříčí, Vysoké Mýto, Žamberk, Žďár nad Sázavou
Vendolí	ZO ČSOP 50/10 Zelené Vendolí	Blansko, Boskovice, Bystřice nad Pernštejnem, Česká Třebová, Lanškroun, Moravská Třebová, Svitavy, Tišnov
Pavlov	Pavlov, o. p. s.	Havlíčkův Brod, Chotěboř, Jihlava, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Světlá nad Sázavou, Telč, Třebíč
Stránské	ZO ČSOP Sovinecko	Bruntál, Ližovec, Mohelnice, Olomouc, Rýmařov, Šternberk, Uničov
Ruda	ZO ČSOP Šumperk	Jeseník, Šumperk, Zábřeh
Brno	Ptačí centrum o. p. s.	Brno, Šlapanice
Jinačovice	Zoo Brno a stanice zájmových činností	Kuřim, Rosice
Buchlovice	ZO ČSOP Buchlovice	Hodonín, Holešov, Kroměříž, Kyjov, Luhačovice, Otrokovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Veselí nad Moravou, Vizovice, Zlín
Němčice	ZO ČSOP Haná	Bučovice, Konice, Prostějov, Slavkov u Brna, Vyškov
Rajhrad	Záchranná stanice pro dravé ptáky Rajhrad	Hustopeče, Ivančice, Židlochovice, Znojmo, Břeclav, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice
Ornis	Muzeum Komenského v Přerově	Lipník nad Bečvou, Přerov
Bartošovice	ZO ČSOP 70/02 Nový Jičín	Bílovec, Bohumín, Bystřice pod Hostěným, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Hranice, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rožnov pod Radhoštěm, Třinec, Valašské Meziříčí, Vítkov, Vsetín

Záchranné stanice v roce 2019 přijaly celkem **24 877 živočichů 165 druhů**, z toho **136 jedinců 28 kriticky ohrožených druhů**, 3213 jedinců 59 druhů silně ohrožených a 2 628 jedinců 26 druhů ohrožených. Nejčastěji přijímaným savcem byl ježek západní (2 720 jedinců), ježek východní (1053), netopýr rezavý (1 052) a netopýr hvízdavý (1 020). Z ptáků bylo přijato nejvíce poštolek obecných (1 690), kosů černých (1 313), rorýsů obecných (1 029) a kachen divokých (989).

V roce 2019 se podařilo **vypustit zpět do přírody 13 156 přijatých zvířat (53 %)**, část živočichů buď ještě zůstala v léčení, nebo jejich stav po vyléčení nedovoloval vypuštění zpět do volné přírody, a proto zůstali ve stanici k expozičním účelům, a 38 % přijatých zvířat přes veškerou péči uhynulo nebo muselo být utraceno. V dlouhodobém průměru se daří držet **vysoké procento vypuštěných zvířat (mezi 50–60 %)**, a to i přesto, že např. u popálení způsobených vedením elektrického proudu je návratnost do přírody minimální.

Do záchranných stanic se nejčastěji dostávala **mláďata (39 % všech příjmů)**, v kategorii **zranění (37 %)** pak zvířata zraněná jinými zvířaty (nejčastěji psy a kočkami), dopravními prostředky, popálená elektřinou na sloupech vysokého napětí či ptáci po nárazu do skleněných stěn.

Neméně důležitou složkou činnosti záchranných stanic je ekologická výchova. Stanice spolupracovaly se školami všech stupňů, s domy dětí a mládeže, ekocentry i veřejností. V některých stanicích probíhaly odborné praxe studentů středních a vysokých škol. Řada stanic pořádala pro dětské kolektivy a veřejnost akce, jako jsou dny otevřených dveří, Den Země, Den zvířat, Vánoce ve stanici. Velmi oblíbené je veřejné vypouštění uzdravených zvířat, pořádané i několikrát do roka, či osvěta prostřednictvím informačních tabulí o příčinách zranění přímo v areálech záchranných stanic. Velmi pozitivní ohlasy sklízí **aplikace Zvíře**

v nouzi pro „chytré telefony“, která pomáhá nálezcům volně žijících zvířat v nouzi kontaktovat místně příslušnou záchrannou stanici, kde se jim dostane odborné rady a zvířeti následně případné pomoci.

Český svaz ochránců přírody získal v roce 2019 na provoz Národní sítě záchranných stanic částku necelých **12 milionů Kč** z programu **PPK Ministerstva životního prostředí** (rozhodnutí č. PPK 01/19) a částku **2,208 milionu Kč** prostřednictvím projektu na osvětu a propagaci z programu **Ministerstva zemědělství** (rozhodnutí č. 84/19). Přerozdělené prostředky činily asi **1/5 nákladů** potřebných na kvalitní činnost záchranných stanic.

VEŘEJNÁ SBÍRKA ZVÍŘE V NOUZI

Cílem kampaně Zvíře v nouzi je upozornit na finanční náročnost péče o poraněná volně žijící zvířata a dát tak možnost veřejnosti aktivně se zapojit a přispět subjektům, které tuto péči provádějí. Dalším cílem kampaně je informovat veřejnost o příčinách poranění zvířat.

Veřejnost může přispívat buď formou darů zaslaných na **sbírkový účet 33553322/0800** nebo zasláním **dárcovské SMS** v různých variantách **DMS ZVIREVNOUZI** na telefonní číslo **87 777**. Dárci mohou jak na účet tak formou DMS přispívat i přímo konkrétní záchranné stanici. Sběrka se týká pouze stanic provozovaných neziskovými subjekty.

V roce 2019 dárci sbírky Zvíře v nouzi přispěli na záchranu zvířat celkovou částkou **2 043 729,31 Kč** a z toho prostřednictvím **DMS 199 140 Kč**.

Tak, jako každým rokem jsme zorganizovali s dárci pravidelnou jarní a podzimní návštěvu záchranných stanic. Na jaře jsme zavítali do Záchranné stanice v Němčicích a během podzimu jsme s dárci zajeli do stanice v Rokycanech. Vřelá přivítání i bohatý program svědčí o vděčnosti stanic pravidelným dárcům i ocenění osobní podpory.

Podrobnosti a potřebné aktuální informace včetně mapy záchranných stanic a kontaktů na ně jsou uvedeny na webu **www.zvirev nouzi.cz** a na **facebookové stránce Zvíře v nouzi**.

Ekologická výchova a další aktivity

EKOCENTRA ČSOP

Nedílnou součástí prakticky všech aktivit ČSOP je výchovné působení na veřejnost. Zařízení ČSOP, která výchovu systematicky provádějí, se nazývají Ekocentra ČSOP.

Ekocentra jsou zřizována základními organizacemi nebo regionálními sdruženími ČSOP. Jejich posláním je environmentální vzdělávání, výchova a osvěta. Mezi hlavní činnosti ekocenter patří spolupráce se školami, organizování akcí pro veřejnost, pořádání soutěží a exkurzí, vydávání publikací a materiálů, ekoporadenství, spolupráce se státní správou a samosprávou aj

Akreditace ekocenter ČSOP

Podle charakteru činnosti akreditujeme ekocentra jako osvětová, výuková, vzdělávací nebo poradenská (ekoporadna). Jedno ekocentrum přitom může být akreditováno ve více z těchto činností.

Ekocentrum osvětové – hlavní činností je pořádání akcí pro veřejnost (např. Den Země, Vítání ptačího zpěvu, Setkání s přírodou, Uklidme svět), přednášky, výstavy, exkurze aj.

Ekocentrum výukové – je specializováno na ekovýchovné výukové programy pro děti a studenty ve školách či dětských oddílech.

Ekocentrum vzdělávací – pořádá semináře, workshopy a školení pro pedagogické pracovníky, zaměstnance veřejné správy, členy neziskových organizací apod.

Ekocentrum poradenské – jedná se o ekoporadnu, kde jsou zodpovídány dotazy a poskytovány konzultace širokému spektru klientů.

V roce 2019 jsme akreditovali těchto 41 Ekocenter ČSOP:

název ekocentra	místo působení	osvětové	výukové	vzdělávací	poradenské
Bečovská botanická zahrada	Bečov nad Teplou	x	x	x	
Beskydské ekocentrum	Frýdlant nad Ostravicí	x	x		
Centrum Ekologické výchovy Rokycany	Rokycany	x	x		x
Centrum Veronica Hostětín	Hostětín	x	x	x	
CEV Kladno	Brandýsek	x	x		x
Dům ochránců přírody	Praha 4	x	x	x	x
Dům přírody Blaníku	Kondrac	x			
Dům přírody Poodří	Bartošovice	x	x		
Ekocentrum Armillaria	Liberec	x	x	x	
Ekocentrum Botič-Rokytky	Praha 10	x			
Ekocentrum Červenka	Česká Třebová	x			
Ekocentrum ČSOP Bílé Karpaty	Veselí nad Moravou				x
Ekocentrum ČSOP Klíny	Klíny	x	x	x	
Ekocentrum ČSOP Novojičínska	Jeseník nad Odrou	x		x	x
Ekocentrum ČSOP Ostrava	Ostrava	x		x	
Ekocentrum Huslík	Poděbrady	x	x		x
Ekocentrum Chaloupky	Kněžice	x			x
Ekocentrum Iris	Prostějov	x		x	x
Ekocentrum KOSENKA	Valašské Klobouky	x	x	x	x

Ekocentrum Makov	Písek	x		x	
Ekocentrum Nyctalus	Praha 10	x	x		
Ekocentrum Orlice	Třebechovice pod Orebem	x	x		x
Ekocentrum Pasička	Proseč	x	x	x	x
Ekocentrum Podorlicko	Česká Třebová	x			
Ekocentrum Radnice	Radnice	x	x		
Ekocentrum Říčany	Říčany	x		x	x
Ekocentrum Spálené Poříčí	Spálené Poříčí	x	x		x
Ekocentrum Strakonice	Strakonice	x			
EkoCentrum vDomě	Praha 10	x			
Ekocentrum Zelené Vendolí	Vendolí		x	x	
Ekocentrum ZO ČSOP Buchlovice	Buchlovice				x
Ekoinfocentrum ZO ČSOP	Jihlava	x			
Ekologická poradna Veronica	Brno	x			x
Lamacentrum Hády	Brno	x	x		x
Návštěvnícké středisko Vodní dům	Trhový Štěpánov	x	x		
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	Vlašim	x	x	x	x
Podbrdské ekocentrum Fabián	Příbram	x			
Stanice ekologické výchovy Ciconia	Roudnice nad Labem	x			
Středisko ekologické výchovy Mravenec	Pelhřimov	x	x		x
Šumavské ekocentrum	Vimperk	x			x
Valašské ekocentrum	Valašské Meziříčí	x	x	x	x

PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ

Práce s dětmi a mládeží v ČSOP má mnoho podob a rovin. Nejpodstatnější z nich tvoří činnost oddílů mladých ochránců přírody, běžně nazývaných „mopíci“. Jsou to kolektivy dětí a mládeže pracující celoročně při jednotlivých základních organizacích. Scházejí se pravidelně na schůzkách, pořádají výpravy do přírody, letní i zimní tábory, účastní se různých soutěží a mají řadu dalších rozmanitých aktivit.

V roce 2019 jsme registrovali **60 oddílů mopíků** s celkovým počtem **1 579 dětí do 18 let**, o které se staralo **302 dospělých vedoucích a 97 instruktorů (15–18 let)**, celkem tedy **1 881 členů** zapojených do oddílové činnosti. Další dětské členy do 18 let máme mimo mopíky v rodinném a individuálním členství při základních organizacích i ústředí.

O podporu oddílů mopíků se stará **Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP (SMOP ČSOP)**, které má celorepublikovou působnost a výsadní postavení ve Svazu v oblasti práce s dětmi a mládeží. V roce 2019 SMOP ČSOP řídila **Rada složená ze zástupců 25 členských základních organizací z celé ČR** s registrovanými oddíly mopíků. Pro zajištění své činnosti má SMOP ČSOP svou kancelář, která pracovala v pětičlenném složení, ovšem s řadou externích spolupracovníků a dobrovolníků.

Podpora oddílů v ČSOP je materiálního i nemateriálního charakteru. Kromě finanční dotace nabízí SMOP ČSOP mopíkům prostřednictvím své kanceláře celoroční servis: informace, poradenství, pomoc při zajištění činnosti, vzdělávací kurzy, organizace akcí apod. V roce 2019 jsme uspořádali pro vedoucí mopíků **2 odborné kurzy**. Prvním ze seminářů byl **kurz první pomoci**, který pro nás již tradičně zajišťuje společnost **ZDrSEM – kurz první pomoci zážitkem**. Proškoleni byli celkem **2 úspěšní absolventi**. Dále proběhl přírodovědný **kurz pro vedoucí s názvem Vítr do plachet**, jehož se zúčastnilo **9 vedoucích**. Na konci listopadu se uskutečnilo **Setkání vedoucích**. Tentokrát jsme se sešli v **Rakovníku**, kam napříč republikou přijelo **14 vedoucích**.

Během jara a léta roku 2019 proběhla **dvoukolová finanční podpora oddílů** s cílem podpořit především **nájemné a provoz kluboven, materiální vybavení oddílů a akce**. Zvláště jsme podpořili **pořádání letních táborů**. Možnosti finanční podpory celoroční činnosti využilo **52 oddílů** a **27 oddílů** využilo finanční podporu pro svůj **letní tábor**. Oddíly jsme podporovali i materiálně. V nabídce byly publikace, hry a další materiály, ze kterých si vedoucí mohli sami sestavit obsah balíčku, který následně obdrželi. Zájem projevil **45 oddílů**.

Informace o práci s dětmi a mládeží a informační servis pro vedoucí oddílů najdete na webu www.mopici.cz.

Kromě podpory oddílů se SMOP ČSOP stará o dvě tradiční celostátní přírodovědné soutěže ČSOP. Pro žáky základních škol je to **Zlatý list**, pro středoškoláky **Ekologická olympiáda**.

Zlatý list

V roce 2019 proběhlo **36 základních a krajských kol** Zlatého listu. Krajská kola proběhla ve **13 krajích**. Celkem se **47. ročníku soutěže** zúčastnilo v postupových kolech **3 798 soutěžících**. Národní kolo se uskutečnilo **17.–22. 6. 2019** v rekreačním středisku **Vanov u Telče**. Postoupilo do něj **29 soutěžních družstev se 174 dětskými účastníky**, které doprovázelo **29 dospělých** (vedoucích, pedagogů). Na přípravě, organizaci a odborném zajištění národního kola se pod vedením ředitele národního kola Ludka Hrnčíře podílelo 25 odborníků a lektorů (exkurze, dílny, přednášky, odborné programy, náplň soutěžní stezky), 4 organizátoři a 12 pomocníků. Vítězem v kategorii mladších se stalo družstvo **Salamandři z Gymnázia Jírovcova, České Budějovice**, v kategorii starších družstvo **Kaštani též z Gymnázia Jírovcova, České Budějovice**. V září 2019 byl vyhlášen **48. ročník Zlatého listu pro školní rok 2019/20**, do konce roku byly vydány dva dobrovolné úkoly (další dva vyjdou začátkem roku 2020). Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.zlatylist.cz.

Ekologická olympiáda

Na jaře roku 2019 proběhla zbylá 4 krajská kola **24. ročníku** ve školním roce 2018/19 s tématem **Management v ochraně přírody**. Finálové národní kolo se uskutečnilo **18.–21. 6. 2019 v Blansku** (Jihomoravský kraj). Zúčastnilo se ho **15 týmů (43 soutěžících středoškoláků)** z 14 krajů České republiky. Většinu ze soutěžních týmů doprovázeli jejich pedagogové. Zvítězil tým **Gymnázia Brno, tř. Kapitána Jaroše**. Na zajištění odborné části se podílelo

10 odborníků a celá řada dalších organizátorů. V září se rozběhl **25. ročník** soutěže s tématem **Kvalita vody, půdy a ovzduší v lidských sídlech**. Do konce roku 2019 proběhlo jeho 11 krajských kol, další jsou očekávána na jaře 2020. Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.ekolympiada.cz.

Hlavními partnery stěžejních aktivit ČSOP v oblasti práce s dětmi a mládeží byly v roce 2019: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** (rozhodnutí č.: 0016/1/NNO/2019 1,5 milionu Kč; 0100/8/SOU/2019 125 tisíc Kč, 09/8/SOU/2019 320 tisíc Kč); **NET4GAS, s. r. o., Hlavní město Praha a innogy Česká republika, a. s.**

Podrobné informace o práci s dětmi a mládeží v ČSOP najdete v samostatné výroční zprávě Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP.

NET4GAS BLÍŽ PŘÍRODĚ

V roce **2007** jsme uzavřeli partnerství se společností NET4GAS, s. r. o., a tak vznikl program **NET4GAS Blíž přírodě**. Cílem společného programu je zpřístupňování přírodně zajímavých a cenných míst veřejnosti zábavnou a naučnou formou.

V roce 2019 jsme veřejnosti otevřeli **sedm nových lokalit**. Na nich jsme vybudovali interaktivní naučné prvky, kterými se snažíme zajímovosti o zdejší přírodě zprostředkovat dospělým i dětem. Na těchto lokalitách jsme kromě informačních tabulí vybudovali i místa k odpočinku a posezení, pozorovatelný, mostky, či vyhlídky.

Informace o všech otevřených lokalitách nalezne veřejnost na internetových stránkách www.csop.cz nebo na www.blizpriode.cz.

Lokality otevřené v roce 2019 za spolupráce základních organizací ČSOP

Supí vrch	ZO ČSOP 38/02 Launensia
Raduňský mokřad	ZO ČSOP Ochránce
Naučná stezka Tůně u Hajske	ZO ČSOP ONYX
Ptačí pozorovatelná na Libockých mokřadech	Český svaz ochránců přírody Kynšpersko
Studánka „U cesty“	ZO ČSOP Spálené Poříčí
Křížovský lom	ZO ČSOP Vlašim
Naučná stezka Přírodní rezervací Vrch Baba	ZO ČSOP Klenice

V rámci programu Blíž přírodě jsme rovněž zrealizovali **pět projektů** zaměřených na **jednorázové managementové zásahy obnovního charakteru** – **Borecké tůně, Mělnické tvrziště, Velkopopovický obecní sad starých odrůd, Obnova stromořadí a aleje starých odrůd na Hradisku a Výsadba dřevin na lokalitě Mezicestí.**

UKLIĎME SVĚT, UKLIĎME ČESKO!

Podstatou mezinárodních kampaní Uklidme svět! (Clean Up the World!) a Pojdme na to! (Let's Do It!), z kterých jejich česká obdoba vychází, je **koordinovaná pomoc a podpora dobrovolníkům při likvidaci nelegálních skládek odpadků a motivace veřejnosti k aktivnímu předcházení zbytečného vzniku nových černých skládek, dalšího nepořádku, potažmo i odpadu samotného**. Akci Uklidme svět, uklidme Česko koordinuje Český svaz ochránců přírody a spolek Uklidme Česko.

Tradičně proběhly v roce 2019 dvě hlavní vlny úklidů, hlavním termínem byl **6. duben. 21. září** pak proběhl mezinárodní úklidový den (World Clean Up Day), do kterého se ve **180 zemích** zapojilo **20 milionu dobrovolníků**. Těžiště úklidů u nás ovšem stále nacházíme v **jarních akcích**, kdy ještě není zeleň v plné síle a odpad se dá dobře nalézt i sebrat. Jarní úklidy také doprovázely **soutěže fotografické** a pro školy **výtvarné**. Na konci roku pak v **Praze v Toulcově dvoře** proběhlo setkání s **hlavními podporovateli kampaně a prezentace výsledků i plánů do budoucna**.

V roce 2019 se nám opět podařilo **překročit dříve vytyčený cíl zapojení alespoň 1 % obyvatel České republiky**, neboť se **3 900 úklidů** zúčastnilo kolem **157 000 dobrovolníků**. Z toho bylo přes **60 % dětí pod 18 let**. Do úklidů se rovněž zapojilo kolem **500 škol**.

Celkem bylo vysbíráno **2 600 tun odpadků**, což je pro porovnání o 500 tun více než v roce 2018. Kolem **14 % sebraného odpadu bylo vytríděno** a předáno k recyklaci jako druhotná surovina.

Velkou podporou kampaně byly subjekty, které si vzaly na starost regionální koordinaci a propagaci. Příkladem jsou třeba akce **MAS Region Pošembeří**, kterým se podařilo zkoordinovat

novat pod názvem Uklidme Pošembeří **přes 70 skupin dobrovolníků**. A samozřejmě nesmírně důležitá je vždy **pomoc obcí a měst**, které zajišťují odvoz a likvidaci nasbíraných odpadů, trendem začíná být i přebírání organizace samotnými obcemi, zejména v případě tradičních akcí.

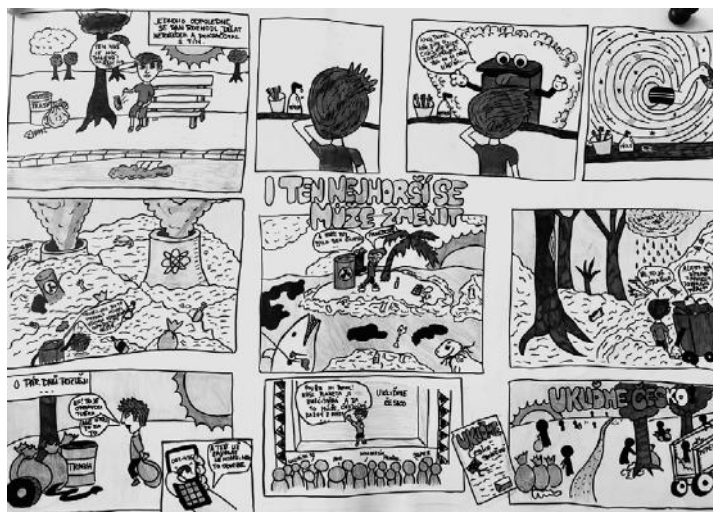
Pro místní organizátory úklidových akcí jsme **zdarma** rozesílali **úklidové pomůcky**. Upřednostněny byly **školy, dětské oddíly a sousedské akce**. Kromě tradičních potištěných pytlů na odpadky a pracovních rukavic byly k rozdáni sady tašek na třídění domácího odpadu a trička pro organizátory s logem akce. Rozesláno bylo přes **2 200 balíčků**. Rozdáno bylo celkem 76 500 pytlů, 51 000 párů rukavic, 1 500 triček v hodnotě přes 2 miliony Kč.

Na podzim roku 2019 byl ukončen **doplňkový projekt akce Uklidme svět, uklidme Česko na území hlavního města Prahy** podpořený **Magistrátem hl. m. Prahy**. Projekt se zaměřoval na propagaci a podporu úklidů v hlavním městě, přímou komunikaci a propagaci na školách a sběr zkušeností pedagogů a lektorů k cestě na propojení cílené výuky, zážitku a správné metodiky. Proběhlo několik desítek konzultací s pedagogy, zajímavějšími se o nový způsob výuky, i s těmi, kteří mají již zkušenost úklidu z minulých let. Podpoře školních úklidů a akcí dětských oddílů byla v roce 2019 věnována cílená péče jak poradenská, tak materiální. Na zakončený projekt plynule navázal další projekt, který plánovanými aktivitami navázal na ten předchozí a který se zaměřuje zejména na osobní konzultace pro organizátory úklidů ve školách. Zakončení tohoto projektu je plánováno na závěr roku 2020.

Další podrobnosti o kampani jsou publikovány na www.uklidmesvet.cz. Kampaň Uklidme svět, uklidme Česko již podvanácté významně podpořil její generální a tradiční partner, **Nadační fond Veolia**.

V období 2018–2020 pak akci významně podporuje **Ministerstvo životního prostředí** jednak prostřednictvím **Státního fondu životního prostředí** (rozhodnutí číslo 06891762), jednak v roce 2019 i **přímo dotací č. 145/32/19 MŽP** ve výši **200 000 Kč**.

Kampaň dále podpořili: Pytlík a. s., CERVA GROUP, a. s, Juta a. s. a další.

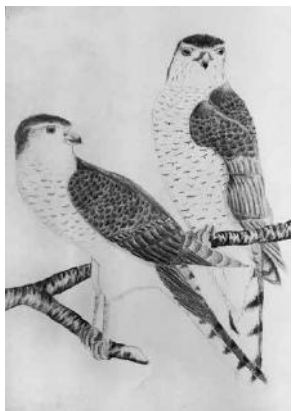

ŽIVÁ ZAHRADA

V roce 2019 se uskutečnil **16. ročník** programu Živá zahrada. Cílem této akce je formou jednoduché soutěže motivovat veřejnost ke změně péče o zahrady tak, aby na nich mohli žít aspoň někteří volně žijící živočichové. V předepsaných termínech mají přihlášení soutěžící za úkol pozorovat na svých zahradách předepsané skupiny živočichů. Za pozorování dostávají body a za určitý počet bodů pak obdrží **titul Živá zahrada**. Na konkrétních příkladech tak ukazujeme soutěžícím i veřejnosti, jaké prvky na zahradách živočichům škodí i jak málo stačí, abychom divokým zvířatům poskytli bezpečné místo pro úkryt, rozmnožování a potravu.

O tom, že jde o stále populárnější aktivitu, svědčí fakt, že se v roce 2019 přihlásilo rekordních **340 nových soutěžících**. Soutěže se tak od jejího počátku zúčastnilo již **více jak 1 700 zahrad z celé ČR**, včetně šedesáti zahrad školních. Díky soutěžícím se nám podařilo získat desítky tisíc údajů o výskytu živočichů na zahradách. A i díky práci učitelů také narůstá počet soutěžících v doprovodné zimní výtvarné soutěži. V roce 2019 probíhal i **druhý ročník** doprovodné soutěže **Velký rok zahradní**, jejímž cílem je celoročně sčítat druhy ptáků, které se na zahradě vyskytnou. Více informací lze nalézt na www.zivazahrada.cz.

SETKÁNÍ S PŘÍRODOU

Cílem celosvazové kampaně Setkání s přírodou je představit veřejnosti naši práci v terénu. Proto zveme veřejnost do přírody, ukazujeme jí zajímavá místa, vždy zajišťujeme zasvěcené odborné průvodce. Zájemci tak mohou v atraktivní době navštívit **cenné lokality**, vidět **vzácné rostliny a živočichy**, seznámit se s **důvody ochrany vzácných či ohrožených míst a druhů**. Kampaň probíhá v rozmezí **10 dnů**, vždy od druhého pátku měsíce června do neděle následujícího týdne. V roce 2019 jsme zorganizovali **20 vycházek do přírody**. Veřejnost například měla možnost seznámit se s **pavouky na Svitavsku**, s **roháči na Petříně**, projít si s výkladem **naučnou stezku Sudslavický okruh**, setkat se s **masožravou bublinatkou na Kalspotu a Záplavách**, anebo si projít vzácné **zimoviště netopýra černého** v útrokách vodní nádrže **Švihov**. Více informací lze získat na stránkách www.setkanisprirodou.cz.

Spolková činnost

ČSOP je v první řadě společenství lidí, kteří se dokáží společně bavit a trávit volný čas. Většina aktivit se samozřejmě odehrává v základních organizacích ČSOP. Na celostátní úrovni byly v tomto směru podstatné tyto aktivity:

SETKÁNÍ ČLENŮ A PŘÁTEL ČSOP

V roce **40. výročí ČSOP** se uskutečnilo již **osmnácté** Setkání členů, které se konalo **6.–8. září 2019** v rekreačním středisku Úsvit ve **Vanově na Vysočině** nedaleko města Telč. Organizátoři ze **ZO ČSOP Kněžice a Chaloupky o. p. s.** připravili bohatý program, díky němuž se účastníci seznámili s krásami ne až tak známého konce Vysočiny, který však má co nabídnout. Svůj program měly také děti. Bližší informace o akci lze nalézt na setkani.csop.cz.

40 LET ČSOP

V roce 2019 se Český svaz ochránců přírody dožil čtyřiceti let své existence. Hned z kraje roku bylo vytvořeno několik **bannerů představujících základní programy a aktivity ČSOP**; některé z nich stály trvale v předsálí pražské Kanceláře ČSOP či na Ministerstvu životního prostředí, jiné cestovaly po různých akcích po republice.

V červnu vyšlo jedno číslo **časopisu Ochrana přírody** věnované z větší části Českému svazu ochránců přírody a jeho stěžejním aktivitám. Kratší příspěvky se objevily i v dalších médiích. Vyvrcholením oslav byla **slavnostní konference v Senátu 15. října**. V nádherném prostoru Valdštejnského sálu se sešli zástupci základních organizací, partnerů a spolupracovníků ČSOP i někteří ze zakládajících členů Svazu.

ZELENÁ KARTA

Zelená karta podporuje aktivní přátele přírodních a kulturních památek, mezi které naši členové samozřejmě patří. Po předložení členského průkazu nám partneři poskytují **slevy na vstupy, služby či zboží**. Mezi ně patří především **botanické a zoologické zahrady, hvězdárny, galerie, muzea, jeskyně, rozhledny, hrady, zámky, technické památky, vydavatelství přírodovědné a turistické literatury, ubytovny** aj. Partnerské organizace se naopak snažíme zviditelnovat ve svých médiích – časopisech a na internetu.

Program Zelená karta ČSOP má samostatné webové stránky www.zelenakarta.csop.cz, které členům ČSOP poskytují aktualizované informace o všech objektech v programu, kalendář akcí partnerů ČSOP a další informace.

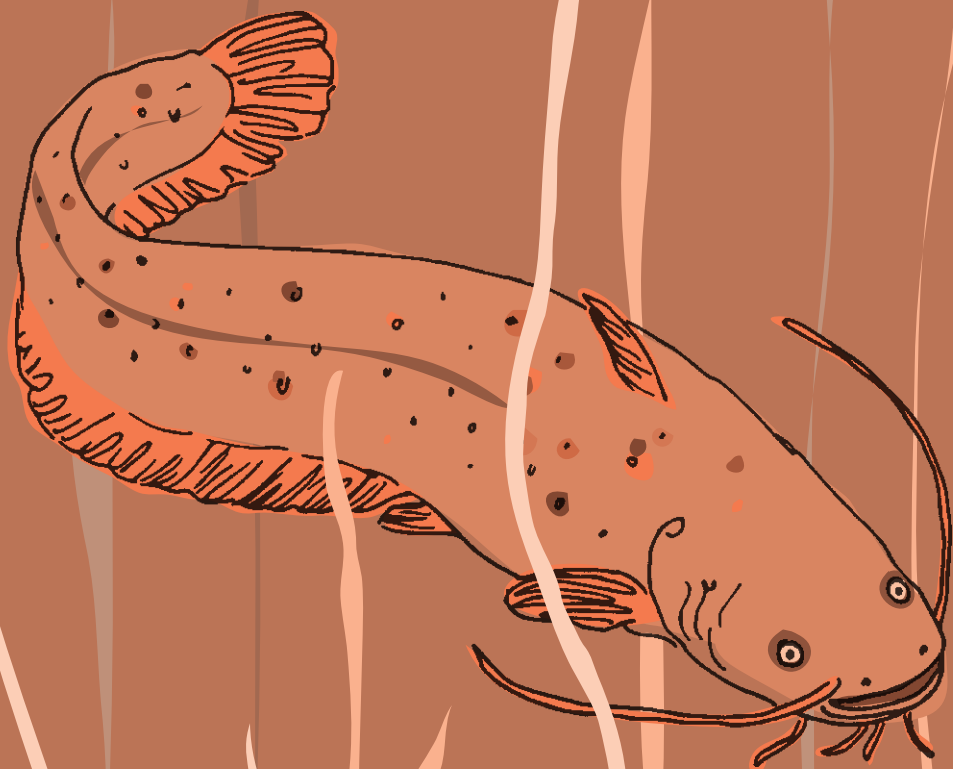
KRÁSA NAŠEHO DOMOVA

Vydávání **časopisu Krása našeho domova** bylo Českým svazem ochránců přírody obnoveno po padesátileté přestávce v roce 2001. Časopis vychází jako **členský**, tedy všichni dospělí členové ČSOP (a od podzimu 2019 též i členové nad 15 let) ho dostávají **zdarma** v rámci svých členských výhod. Časopis dostávají též partneři ČSOP.

I v roce 2019 vyšla **dvě čísla – jarní a podzimní**. Na stránkách se objevily články například o obnově luk, výsadbách stromořadí, boji proti vodní nádrži Pěnčín, hlavatých vrbách, parazitických rostlinách, využití radiotelemetrie v záchranných stanicích či aktuální otázce hrabošů. Nechyběla ani pravidelná stránka pro děti s úkoly, kvízy či náměty na různé hry, postupné představování lokalit, vykoupených v rámci kampaně Místo pro přírodu, rozhovory s významnými osobnostmi či aktuální přehled právních novinek. Vzhledem k 40. výročí ČSOP bylo hodně prostoru věnováno též historickým ohlédnutím.

Časopis v pdf je **ke stažení na knd.csop.cz**.

Poděkování

Generálním partnerem ČSOP byla v roce 2019 společnost **NET4GAS, s. r. o.**

Partneři programů

Generálním partnerem Národního programu Ochrana biodiverzity byly

Lesy České republiky, s. p.

Generálním partnerem kampaně Uklidme svět, uklidme Česko! byl **Nadační fond Veolia.**

Generálním partnerem programu Oživení starých odrůd byl **Nadační fond Sberbank CZ.**

Velmi významnou finanční částkou nás v roce 2019 podpořily

Hlavní město Praha

Lesy České republiky, s. p.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo životního prostředí

Nadace Ivana Dejmla

Nadační fond Sberbank CZ

Nadační fond Veolia

NET4GAS, s. r. o.

Státní fond životního prostředí

Naši činnost v roce 2019 významnou finanční částkou podpořili

Albrecht Jan

Banszelová Hana

Doležal Michal

GAEA, s. r. o.

Holčík Michal

Husa Tomáš

innogy Česká republika, a. s.

Jarůšková Monika

Kapavík Tomáš

Kremplová Jitka

Krkoška Libor

Machovská Věra

Makl Petr

Malý Přemysl

MEGABOOKS CZ, s. r. o.

nanoelement, s. r. o.

Petrášková Marie

Procházka Boris

Procházka Milan

Rehabilitace Broumovská, s. r. o.

STARTEEPO, s. r. o.

Školící středisko CHKT a TČ, s. r. o.

Štěpánková Jitka

zaměstnanci Teleperformance CZ, a. s.

Wagnerová Eva

Dále naši činnost v roce 2019 podpořily tyto osoby a instituce

Aksamitová Alena, ANIMACO s. r. o., anonymní dárce, Balážik Jakub, Banzelova Hana, Bárta Drahomír, Bartošová Lenka, Bartuška Václav, Bernat Jan, Bílek Petr, Blahutová Martina, BluePool s. r. o., Bořanová Markéta, Bryndová Eva, Calda Stanislav, Centrin CZ, Cuřínová Zdena, Čapek Ondřej, Čápková Kateřina, Čermák Petr, Čížek Daniel, Česká společnost ornitologická, Damohorský Milan, Dvořák Antonín, Fajmon František, Fousková Radka, FZŠ Trávníčkova, Gemperle František, Hájek Martin, Hakr Tomáš, Henkl Dan, Hireš Ladislav, Hladká Eva, Homolka Miloslav, Hradílek Jakub, Hruban Jaroslav, Chudan Jan, J.T.O.System s. r. o., Janeček Petr, Ježior Miroslav, Jirman Robert, Johnová Dagmar, Josef Kernal – Izolace, Jurman Miroslav, Jursík Jan, Kára Martin, Klíma Dan, Klimeš Jiří, Klímová Barbara, Klinderová Anna, Klofáčková Romana, Kočárník Petr, Kolář Jakub, Komenda Petr, Konečná Alena, Konečný Jan, Kopecký Jiří, Košková Bohumila, Kovařík Petr, Kramoliš Jan, Krob David, Kryžánková Jana, Křístek Bronislav, Kulhánek Ota, Kypta Jan, Laub Mikuláš, Lauerová Králíková Anika, Lehovec Jan, Lepš Jakub, Liška David, Lišková Simona, Mach Pavel, Máchová Šárka, Machovská Ilona, Maleček Radim, Marek Patrice, Mareš František, Matys Jiří, Mišaga Vít, Mlateckova Lenka, Mohyla Filip, Moldan Bedřich, Moltaš Jakub (Atlas Copco), Možný František, Nadace VIA, Nadační fond Anima, Navrátil Lukáš, Nolden Tychtlová Zuzana, Nosek Michal, Opletal Zdeněk, Pazderková Markéta, Perfect Crowd s. r. o., Petercová Veronika, Píkal Vojtěch, Pod křídly s. r. o., PORTA s. r. o., Posker Petr, PRO-BIO, obchodní spol., Pšíkal Jan, QS Quality Solution, Raftlová Alena, Raška Zdeněk Robin, Rolcová Hana, Rolenc Roman, Rosová Nadě, Roth Michal, R-PHARMA, spol. s r.o., Rybenský Lumír, Řeřichová Martina, Savických Petr a Eva, Sikora Martin, Skládanka Josef, Skrbková Hana, Slabý Aleš, Sojka Jindřich, Sojková Elena, Spina Filip, Suchá Zdeňka, Svobodová Eva, Svobodová Leona, Šimek Zdeněk, Šíp Robert, Šlechta Josef, Šmilauer Petr, Šmilauerová Marie, Špačková Eva, Štrosová Kateřina, Šulc Radek, Švarcová Ivana, Toman Michal, Tománek Jan, Trnka Miroslav, Tuček Lukáš, Tuláček Jan, Uhlíř Jan,

Vacková Eva, Vakuum servis s. r. o., Valentová Dana, Valoušek Michael, Vilím Jiří, Vlasáková Michaela, Vondráček Lukáš, Vrbová Monika, Zábajník Miloslav, Zelinková Šárka, ZO ČSOP Alkazar, ZO ČSOP Hořepník, ZO ČSOP Kulíšek, ZO ČSOP Leverkusen ostrov, ZO ČSOP Spálené Poříčí, Zouhar Tomáš, Židek Libor a stovky dalších dárců.

V roce 2019 s námi perfektně spolupracovali

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	časopis Naše příroda
David Bárta	Miroslav Novotný
Markéta Bayerová	OC Šestka
Jaromír Bláha (Hnutí Duha)	Pavel Pešout (AOPK ČR)
Anna Bláhová	Jana Prchalová
Marta Bryndová	Protisk České Budějovice
Pavel Bureš (Národní památkový ústav)	Jana Pourová (JUTA, a. s.)
Jiří Císař	Bohumil Reš
Barbora Čepelová	Jan Režňák (DB Schenker, spol. s r. o.)
Česká rada dětí a mládeže	Jiří Rom (Magistrát hl. m. Prahy)
Milan Damohorský	Tomáš Růžička
Domov Sue Ryder	Roman Seidler
Jiří Dousek	Senát Parlamentu ČR
Ekolist	Petra Schnitzerová
Fórum dárců	Jaroslav Síbrt
David Fuka (MŽP)	Patrik Sláma
Alena Hájková	Veronika Steinmetzová (CERVA GROUP, a. s.)
Pavčina Hájková	Petr Stloukal (MŽP)
Petr Hlavička	Jiří Stonawski (Lesy České republiky)
Luděk Hrnčíř	Linda Stuchlíková (MŽP)
Martin Hromádko (Univerzita Hradec Králové)	Petr Svoboda
Tomáš Klíma	Jaroslav Šebek (ASZ)
Miroslav Kolc	Jan Šíma (MŽP)
Petr Kolínský (Sdružení pro Vltavu)	Jana Štěpánová, RedGreenBlue
Jindřich Košner	Tereza Štočková
Dominika Kovaříková	TIGIS, s. r. o.
Antonín Krása (AOPK ČR)	TIS – nezávislé sdružení přátel přírody
Michal Krátký	Lenka Tomášková (AOPK ČR)
Jiří Kruml (MZe)	Jitka Uhlíková (AOPK ČR)
Zuzana Kučerová (NET4GAS, s. r. o.)	Jiří Vait, Povodí Vltavy
Jarka Malá (Pytlík, a. s.)	Gabriela Vraj (Region Pošemberčí o. p. s.)
Jaromír Maštera	Dagmar Zieglerová

Všem výše uvedeným osobám a institucím **děkujeme**.

Hospodaření ČSOP v roce 2019

Rozvaha k 31. 12. 2019 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	1. 1. 2019	31. 12. 2019
A. Dlouhodobý majetek celkem	38 538	40 149
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	258	275
software	73	73
Nedokončený dlouhodobý nehm. majetek	185	202
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	49 812	51 800
pozemky	24 427	26 456
stavby	20 968	20 968
samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	2 772	2 712
drobný dlouhodobý hmotný majetek	1 645	1 664
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-11 532	-11 926
oprávky k softwaru	-73	-73
oprávky ke stavbám	-7 214	-7 905
oprávky k samostatným movitým věcem a souborům hmot. vmovitých věcí	-2 600	-2 284
oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	-1 645	-1 664
B. Krátkodobý majetek celkem	9 698	13 795
II. Pohledávky celkem	3 233	3 504
odběratelé	294	56
poskytnuté provozní zálohy	94	18
ostatní pohledávky	72	5
daň z přidané hodnoty	0	131
jiné pohledávky	1 439	1 345
dohadné účty aktivní	1 334	1 949
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	6 099	10 199
pokladna	93	107
účty v bankách	5 992	10 092
ostatní cenné papíry	14	0
IV. Jiná aktiva celkem	366	92
náklady příštích období	68	79
příjmy příštích období	298	13
AKTIVA CELKEM	48 236	53 944

PASIVA

A. Vlastní zdroje celkem	41 700	44 222
I. Jmění celkem	42 931	44 489
vlastní jmění	42 931	44 285
fondy	0	204
II. Výsledek hospodaření celkem	-1 231	-267
účet výsledku hospodaření	0	964
Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	-202	0
nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	-1 029	-1 231
B. Cizí zdroje celkem	6 536	9 722
III. Krátkodobé závazky celkem	5 489	8 694
dodavatelé	129	151
přijaté zálohy	4 510	4 189
zaměstnanci	344	367
závazky k institucím s. z. a veřejného zdr. poj.	188	207
ostatní přímé daně	53	57
daň z přidané hodnoty	213	0
jiné závazky	5	3 690
Dohadné účty pasivní	47	33
IV. Jiná pasiva celkem	1 047	1 028
výdaje příštích období	0	62
výnosy příštích období	1 047	966
PASIVA CELKEM	48 236	53 944

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY KE DNI 31. 12. 2019

položka	2019		
A. Náklady	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celkem
I. Spotřebované nákupy celkem	3 147	2 700	5 847
spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	513	99	612
II. Služby celkem	22	46	68
opravy a udržování	137	80	217
cestovné	45	0	45
náklady na reprezentaci	2 430	2 475	4 905
ostatní služby	5 132	1 517	6 649
III. Osobní náklady celkem	3 874	1 133	5 007
mzdové náklady	1 239	384	1 623
zákonně sociální pojištění	19	0	19
zákonně sociální náklady	123	0	123
IV. Daně a poplatky celkem	123	0	123
daně a poplatky	123	0	123
V. Ostatní náklady celkem	20 744	0	20 744
odpis nedobytné pohledávky	111	0	111
kursové ztráty	20 633	0	20 633
jiné ostatní náklady	722	174	896
VI. Odpisy, prod. majetek a tvorba rezerv... celkem	722	110	832
odpisy dlouhodobého majetku	0	14	14
prodané cenné papíry a podíly	0	50	50
prodaný materiál	18	0	18
VII. Poskytnuté příspěvky celkem	18	0	18
poskytnuté členské příspěvky	29 886	4 391	34 277
Náklady celkem	31 094	3 875	34 969

B. Výnosy	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celkem
I. Provozní dotace celkem	25 526	0	25 526
provozní dotace	25 526	0	25 526
II. Přijaté příspěvky celkem	4 725	0	4 725
přijaté příspěvky (dary)	3 531	0	3 531
přijaté členské příspěvky	1 194	0	1 194
III. Tržby za vlastní výkony a za zboží	69	4 309	4 378
IV. Ostatní výnosy celkem	530	0	530
sml. pokuty a úroky z prodlení, ost. pokuty a penále	13	0	13
zúčtování fondů	488	0	488
jiné ostatní výnosy	29	0	29
V. Tržby z prodeje majetku celkem	0	82	82
tržby z prodeje dlouhodob. hmot. a nehm. majetku	0	12	12
tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	20	20
tržby z prodeje materiálu	0	50	50
Výnosy celkem	30 850	4 391	35 241
Výsledek hospodaření před zdaněním	964	0	964
Výsledek hospodaření po zdanění	964	0	964

Mimo jiné...

- dlouhodobě pečujeme o téměř 3 500 hektarů přírodně cenných ploch a několik desítek památkových objektů
- realizujeme stovky projektů, napomáhajících přežití vzácných druhů rostlin a živočichů v naší přírodě
- provozujeme síť záchranných stanic pro handicapované volně žijící živočichy, která ročně navrátí zpět do přírody téměř 10 000 zvířat
- prostřednictvím pěti desítek ekocenter nabízíme zajímavé vycházky, přednášky, výstavy a mnoho dalších aktivit
- pro členy našich oddílů Mladých ochránců přírody i další děti připravujeme pravidelné schůzky, víkendové akce i každoroční táborové pobyty

Pomozte nám i vy!

www.csop.cz

Český svaz ochránců přírody

Michelská 5, Praha 4, tel.: 222 516 115

Summary Zusammenfassung

SUMMARY

Czech Union for Nature Conservation (ČSOP) is the largest environmental non-governmental organization in the Czech Republic. Since its establishment in 1979, ČSOP has brought together people interested in nature conservation and environmental issues as well as cultural heritage preservation. In the year 2019 the union included 312 registered local chapters throughout the territory of the country and totally 7590 members.

Preservation and restoration of biodiversity, management of rare biotopes and conservation of threatened plant and animal species are all part of the Union's mission. In the year 2019 ČSOP supported 201 of smaller projects on the biodiversity conservation implemented by local chapters of the Union and other civic associations.

In 1998 ČSOP's A Place for Nature program picked up a pre-1950 tradition and initiated a land trust movement in the Czech Republic. In 2019 the Land Trust Council granted accreditation to 62 land trusts, which employ long-term property rights (ownership, long-term lease or legal burden) for the aims of natural and cultural heritage conservation.

ČSOP has been running a National Network of Handicapped Wildlife Stations, covering virtually the entire territory of the Czech Republic since 1998. The National Network of Rescue Centers program coordinates the activity of 33 centers providing care to injured or otherwise handicapped wild animals found by the general public. Stations took in 24 877 animals in the year 2019. 53 % of the accepted animals were released back into the wild.

ČSOP raises the environmental awareness of the public mainly through its 41 environmental centers. Next to other activities, these „eco-centers“ run environmental awareness campaigns, organize lectures, discussion meetings, provide up-to-date information on the environment, hands-on conservation work for volunteers and educational programs for schools.

Systematic work with children and young people is an integral part of the CSOP activity. Most of the children and members below 18 years in ČSOP are involved in 60 Young Environmentalist groups with year-round extracurricular activities, including weekly meetings, weekend outings and summer camps.

ČSOP publishes a variety of printed materials, such as informational brochures, educational leaflets or specialized handbooks in ČSOP's methodological series. The membership magazine Beauty of Our Homeland comes out twice a year. Many publications and materials are published also by various local chapters of the Union.

In 2019 ČSOP continued to be a member organization of IUCN and UNEP National Committee for the Czech Republic. ČSOP as a whole, as well as many of its local chapters cooperate with various conservation-oriented organizations in other countries.

The income managed by the Central Executive Council of ČSOP (ÚVR ČSOP) in the year 2019 totaled 35,2 million Czech crowns; its expenditure totaled 34,3 million Czech crowns. ČSOP's Association of Young Environmentalists (SMOP ČSOP) which is in charge of the activities for children and youth, and ČSOP's local chapters (ZO ČSOP) have separate budgets.

ZUSAMMENFASSUNG

Der tschechische Bund für Naturschutz (ČSOP) ist eine Bürgervereinigung deren Mitglieder das Interesse verbindet, für die Umwelt und den Naturschutz aktiv zu werden. ČSOP wurde 1979 eingerichtet. Im Jahr 2019 hat ČSOP 312 Grundorganisationen im Rahmen der Tschechischen Republik vereint. 7 590 Mitglieder einschließlich Kinder wurden in ČSOP registriert.

Die Erhaltung und Wiederherstellung der Biodiversität, die Sorge für wertvolle Biotope oder Unterstützung bedrohter Pflanzen- und Tierarten, sind die besondere Anliegen des Verbandes. Im Jahr 2019 wurden 201 Projekten der Grundorganisationen und anderer Bürgervereinigungen vom ČSOP im Rahmen des Programmes Schutz der Artenvielfalt unterstützt.

Das Ziel des Programms Raum für Natur ist der Schutz wertvoller Standorte und Bauwerke. ČSOP strebt es an, langfristige Rechte an solchen Orten und Bauwerken zu erwerben. Diese Tätigkeit ermöglicht es ČSOP mittels örtlicher Grundstücksvereine diese Orte und Bauwerke besser zu pflegen. Bei der Ausführung arbeitet ČSOP mit verschiedenen anderen Organisationen zusammen. Im Jahr 2019 wurden 62 Grundstücksvereine von ČSOP akkreditiert.

Im Rahmen des Programms Nationales Netzwerk der Rettungsstationen koordiniert ČSOP 33 Stationen, die für verletzte und behinderte Tiere sorgen, um sie auf die Rückkehr in die Natur vorzubereiten. Das Netzwerk deckt die ganze Tschechische Republik ab. 24 877 Tiere sind im Jahr 2019 in die Rettungsstationen gelangten. Es ist zu ČSOP gelungen, mehr als die Hälfte der geretteten Tiere wieder auszuwildern.

Mit Hilfe der Umwelterziehung, Bildung und Umweltaufklärung strebt ČSOP danach, die Inhalte seiner Arbeit und auch die Informationen über den Umweltzustand der Öffentlichkeit nahe zu bringen. Die Haupttätigkeiten der 41 Ökozentren des ČSOP bestehen aus der Mitarbeit an Schulen, der Durchführung von Veranstaltungen für die Öffentlichkeit und der Veranstaltung von Wettbewerben, Exkursionen und Feldbeobachtungen.

Eine systematische Arbeit mit Kindern und Jugendlichen ist ein Bestandteil der Vereintätigkeit. ČSOP hat derzeit Mitglieder (bis 18 Jahren) in 60 Gruppen der Jungen Naturschützer. In diesen Gruppen finden ganzjährig regelmäßige Zusammenkünfte und Wochenendveranstaltungen sowie Ferienlager statt. Sie widmen sich einem breiten Tätigkeitsspektrum. Manche Gruppen sind eher fachlich ausgerichtet, bei anderen steht der Aufenthalt in der Natur im Mittelpunkt.

ČSOP gibt viele verschiedene Publikationen wie Infobroschüren, Aufklärungsflugblätter und Fachliteratur im Rahmen der Verfahrensreihe des ČSOP heraus. Das Mitgliedermagazin Schönheit unserer Heimat erscheint halbjährlich. Auch die Ortsgruppen geben zahlreiche Publikationen heraus. ČSOP ist ein Mitglied der IUCN und ein Gründungsmitglied des Tschechischen National Komitees des UNEPs.

Die Einkünfte des Zentralen Exekutivrates von ČSOP für das Jahr 2019 betragen 35,2 Million Tschechische Kronen, die Ausgaben betragen 34,3 Million Tschechische Kronen. Der Verband der Jungen Naturschützer von ČSOP, der die Aktivitäten für Kinder und die Jugendliche koordiniert, und die Grundorganisationen von ČSOP haben ein unterschiedliches Budget.

Blíž přírodě

Pojďte s námi do přírody! Otevřeli jsme pro vás již více než 90 lokalit.

Objevte studánku, kde žijí mločí skvrnití.
Mločí studánka, Myslík / Frýdek-Místek

Otužte se v přírodním knajpovišti.
Semanínská stezka, Semanín / Ústí n. Orlicí

Porovnejte si délku skoku s blechou nebo jelenem.
Zásmucká Bažantnice, Zásmuky / Kolín

Bivakujte v zaniklé osadě.
Umří, Plachtín / Plzeň – sever

Poučte se o jediné lokalitě kriticky ohrožené byliny kandík psí zub v ČR.
Medník, Hradištko / Praha – západ

Pozorujte až 160 druhů ptáků.
Rezervace Štěpán, Děhylov / Ostrava

Pohrajte si s vodním mlýnkem.
Capartické louky, Capartice / Domažlice

Obejděte s námi celý Svět.
Cesta kolem Světa, Třeboň

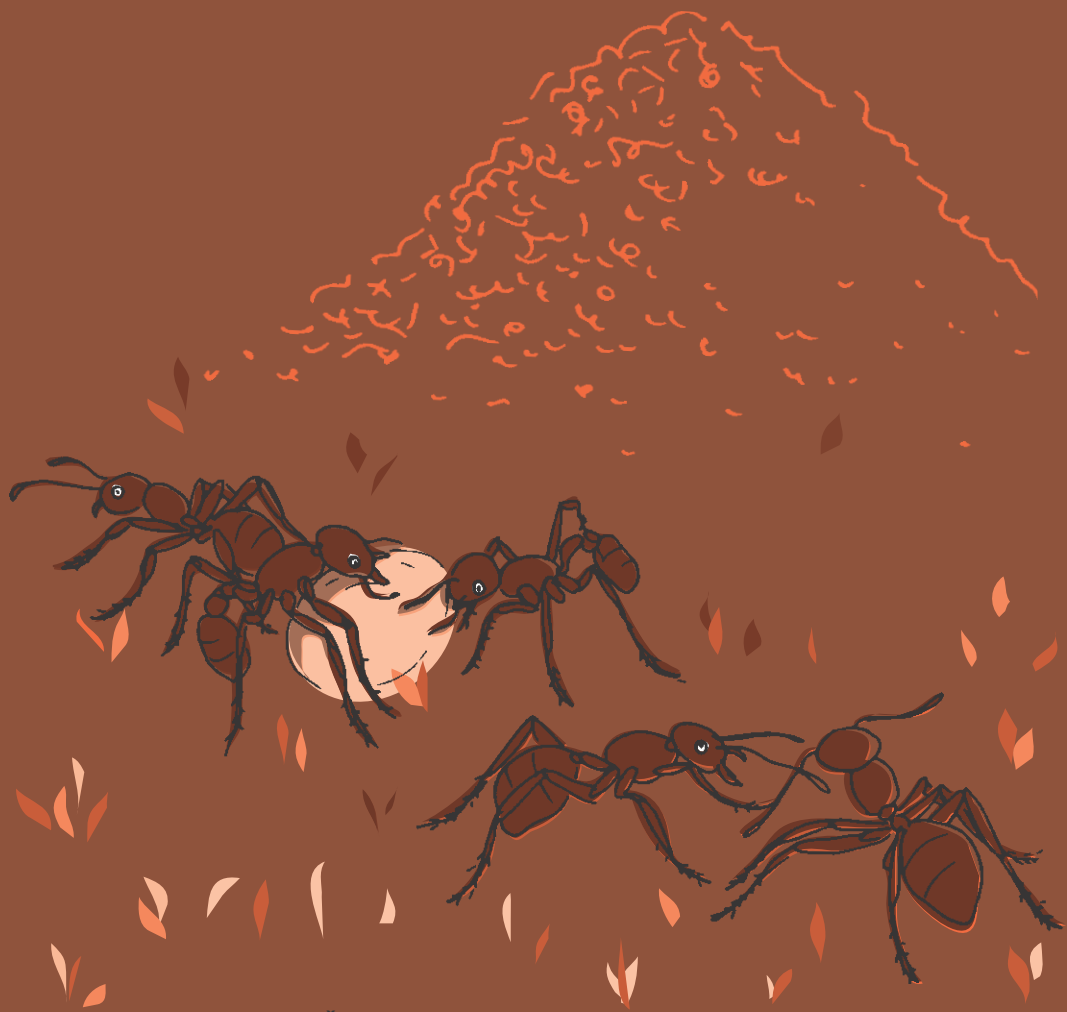
Učte se poznávat přírodu nejen očima.
Les plný smyslů, Krásná Lípa / Děčín

Podívejte se na líhniště pro hady a ještěrky.
Mokřadní louka Kolo, Slavkov / Uh. Hradiště

S Českým svazem ochránců přírody jsme v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě zpřístupnili veřejnosti již více než 90 přírodních cenných lokalit.

Přesvědčte se na www.blizpriode.cz a vyrazte rovnou do přírody!

www.net4gas.cz

Výroční zpráva ČSOP 2019

Vydal: Český svaz ochránců přírody

tel.: 222 516 115

e-mail: info@csop.cz

web: www.csop.cz

foto: archiv ČSOP

grafická úprava: RedGreenBlue, Jana Štěpánová, 2020

ilustrace: © Kateřina Villinová, 2020

tisk: TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice

ISBN 978-80-86770-65-9